

AGRÁRMINISZTÉRIUM

Eljárásrend az inváziós fajokkal szembeni védekezésre a hatályos jogszabályok alapján

dr. Láng Péter

Agrárminisztérium

Természetmegőrzési Főosztály

Ökológiai Osztály

(fel nem tett kérdésekre → peter.lang@am.gov.hu)

IAS elleni védekezés

inváziós hatóságokat érintő alapvető jogi rendelkezések

1143/2014/EU rendelet (az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről) → alapvető szabályok

2016. évi CL. törvény (az általános közigazgatási rendtartásról) → 4. §-ban előírt hatékonyság elve

Tvt. 10. § (4) bek., 77/A. § → inváziós hatóságok meghatározása, védekezésre kötelezettek személyi köre, mentesülés, közérdekű védekezés, állami védekezés, költségviselés, -megtérítés főbb szabályai

383/2016. (XII. 2.) Kr. (a földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről) → hatáskörleírások

408/2016. (XII. 13.) Kr. (az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről) → feladatkörleírások, -elhatárolások.

IAS elleni védekezés

inváziós hatóságokat érintő alapvető jogi rendelkezések

2007. évi CXXIX. tv. (a termőföld védelméről) 5. § → földhasználó kötelezettsége a gyommentes állapotban tartás.

43/2010. (IV. 23.) FVM r. (a növényvédelmi tevékenységről) 2. § (1) bek. a) és f) pontja → a földhasználó és a termelő köteles védekezni, azon károsítók ellen, amelyekről a növény a vegetációs időben más módon kielégítően nem védhető meg, vagy amelyek a kelő növényben különösen nagy kárt képesek okozni. (FVM r.-ben → Selyemkóró)

10/2015. (III. 13.) FM r. (az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás igénybevételének szabályairól, valamint a szántóterület, az állandó gyepterület és az állandó kultúrával fedett földterület növénytermesztésre vagy legeltetésre alkalmas állapotban tartásának feltételeiről) 7. melléklet → gyomnövények (selyemkóró)

IAS elleni védekezés

inváziós hatóságokat érintő alapvető jogi rendelkezések

- 346/2008. (XII. 30.) Kr.** (a fás szárú növények védelméről) → pontosan meghatározza azokat az IAS-okat, amelyek bár telepíthetők, azonban amik esetében gondoskodni kell a továbbterjedés megelőzéséről.
- 269/2007. (X. 18.) Kr.** (A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól) → pontosan meghatározza azokat az IAS-okat, amelyek ellen védekezni kell, továbbá kijelöli azt a személyi kört, amelynek ezt a védekezést főszabály szerint el kell végeznie, valamint azt a területtípust, ahol ezt kötelees az érintett személy elvégezni. Tárgyi-, területi-, személyi hatály, védekezés módja.
- 275/2004. (X. 8.) Kr.** (az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről) → területi hatály

IAS elleni védekezés

inváziós hatóságokat érintő egyéb jogi rendelkezések

AM utasítás (a XII. Agrárminisztérium költségvetési fejezethez tartozó fejezeti és központi kezelésű előirányzatokkal kapcsolatos gazdálkodásról szóló 3/2020. (IV. 10.) AM utasítás) **106. §** → közérdekű- és állami védekezés költségei kifizetésének feltételei, eljárásrendje.

Forrás: A 20/06/00/00 „Állat, növény- és GMO-kártalanítás” előirányzat.
Kifizetés feltétele:

- Támogatói okirat megléte → KF/655/2020. sz. Megállapodás (AM-NÉBIH).
- IAS elleni védekezés esetén: jóváhagyott beavatkozási terv
- Védekezést elrendelő hatósági határozat (tartalmi elemek)
- Számlák, számlaösszesítő
- stb.

Inváziós fajokkal szembeni védekezés jogi szabályozása

Az idegenhonos (IAS) inváziós faj kezelése + helyreállítás

Önkéntes jogkövető módon vagy hatósági kötelezéssel → végzi a behurcoló, ingatlan tulajdonosa/használója/vagyonkezelője (kötelezettek). KIVÉVE ha neki nem felróható + kellő gondossággal járt el (szubj. oldal vizsgálata). Ugyanezen személyek fizetik a költségeket (EU rendelet 21. cikk /A költségmegtérülés elve(!) – „szennyező fizet”/).

Közérdekű védekezéssel → végzi az eljáró hatóság maga vagy elvégezteti pl. vállalkozóval. Kötelezettek fizetik a költségeket, de megelőlegezheti a hatóság vagy az AM.

Állami védekezéssel → végzi az eljáró hatóság maga vagy elvégezteti vállalkozóval. AM utólag fizeti a költségeket. Beavatkozási terv szükséges!

Inváziós fajokkal szembeni védekezés jogi szabályozása

Inváziós hatóság lehet:

élelmiszerlánc-felügyeleti szerv, természetvédelmi-, környezetvédelmi-, növény- és talajvédelmi-, növénytermesztési-, az állatvédelmi-, erdészeti-, vadászati-, halgazdálkodási hatóság

- Korai észlelés felügyeleti rendszere (adatgyűjtés)
- Gyors kiirtási intézkedések végrehajtása
- Kezelési intézkedések végrehajtása
- Sérült ökológiai rendszerek helyreállítása

Inváziós fajokkal szembeni védekezés jogi szabályozása

Közreműködő lehet:

Nemzeti park igazgatóság

- Korai észlelésben (adatgyűjtés)
- Gyors kiirtási intézkedések végrehajtásában
- Kezelési intézkedések végrehajtásában
- Ökológiai rendszerek helyreállításában

Vízügyi és vízvédelmi szervek, területi vízügyi hatóságok

- ugyanazok + azok kezdeményezése, érvényesítése, ellenőrzése

Inváziós fajokkal szembeni védekezés jogi szabályozása

Az eljáró inváziós hatóság kijelölése

Hatáskör és feladatkör vizsgálata

- A kormányhivatal belső feladtleírásai alapján
- Az adott IAS-szal kapcsolatos korábbi eljárások vizsgálata
- Az IAS előfordulási helye alapján (kül-, belterület, mg.-i terület, védett természeti terület)
- Az IAS tulajdonságai alapján (megközelíthetőség, eredményes kiirtási mód, IAS emberi egészségre, környezetre gyakorolt hatása)

Inváziós fajokkal szembeni védekezés jogi szabályozása

Egyes inváziós hatóságok speciális feladatai

- 1.) halgazdálkodási hatóság: őshonos halfajok védelme, idegenhonos halfajok invázióssá válásának megakadályozása a természetes vizek (melyek védett természeti területen is lehetnek), a mesterséges vizek esetében (lásd: ***a halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvény*** „A hal és élőhelyének általános védelme” című II. fejezetének rendelkezéseit).
- 2.) vadászati hatóság: a vad és élőhelyének védelmét ***a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény*** II. fejezete, külön kiemelve, hogy IAS telepítése nem engedélyezhető. Növényvédőszeres a vadállomány károsodását okozhatják, ezért együttműködés a növényegészségügyi hatósággal.
- 3.) Az erdészeti hatóság: ***az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény*** II. fejezetében meghatározott egyes védelmi rendeltetéseknek (természetvédelmi, talajvédelmi) megfelelően gondoskodni köteles az erdőben található fajok IAS-szal szembeni védelméről.

Inváziós fajokkal szembeni védekezés jogi szabályozása

Pontos jogszabályi iránymutatások (fásszárúak, lágyszárúak, Natura 2000)

a fás szárú növények védelméről szóló 346/2008. (XII. 30.) Korm. rendelet: pontosan meghatározza azokat az IAS-okat, amelyek bár telepíthetőek, azonban amik esetében gondoskodni kell a továbbterjedés megelőzéséről.

a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet is pontosan meghatározza azokat az IAS-okat, amelyek ellen védekezni kell, továbbá kijelöli azt a személyi kört, amelynek ezt a védekezést főszabály szerint el kell végeznie, valamint azt a területtípust, ahol ezt köteles az érintett személy elvégezni.

Tárgyi hatály: taxatív felsorolt lágyszárú és fásszárú növényfajok

Területi hatály: 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet szerinti Natura 2000 gyepterületek (+ védett természeti területek szabályainak alkalmazása is)

Személyi hatály: szűkebb kör (!) → a földhasználók (kivéve: honvédelmi, vízügyi igazgatási szervek vagyonkezelésében lévő állami tulajdonú Natura 2000 gyepterületek)

A védekezés módja: az alkalmazható módszerek pontos meghatározása

Inváziós fajokkal szembeni védekezés jogi szabályozása

A védekezést elrendelő határozat rendelkező részének tartalmi elemei:

- védekezést végző inváziós hatóság vagy vállalkozó megnevezése;
- szakmai koordinátorként eljáró NPI neve;
- védekezéssel érintett IAS megnevezése;
- védekezés időpontja és időtartama;
- védekezés módja;
- védekezés során betartandó előírások;
- védekezés által elérendő cél leírása;
- rendelkezés a közérdekű védekezés költségeiről;
- érintett ingatlanok helyrajzi számai vagy koordinátái;
- védekezéssel kapcsolatban az érintett ingatlanok tulajdonosai, használói, vagyonkezelői tekintetében előírt tűrési kötelezettség pontos meghatározása;
- egyebekben az Ákr. által előírt tartalmi elemek, alakiságok.

(A több ügyfeles eljárás esetén a közlésre az Ákr.-ben meghatározott módokat lehet alkalmazni.)

Inváziós fajokkal szembeni védekezés jogi szabályozása

A védekezést elrendelő határozat indokolási részének tartalmi elemei:

az inváziós hatóság hatáskörét megalapozó tények;

a beavatkozási terv rövid ismertetése (ezen belül a védekezés választott módjának megindokolása);

Állami védekezés esetén, ha a védekezésre kötelezett személye megállapítható, de meghatározott ok miatt mentesült a védekezés elvégzése alól, akkor a mentesülés indokait részletezése;

a közérdekű/állami védekezés elrendelésének indokai (melyből értelemszerűen a közérdekű esetében elegendő leírni, hogy a kötelezett felszólítás ellenére sem végezte el az előírt tevékenységet), azaz tulajdonképpen a releváns tényállás lényegretörő ismertetése;

Inváziós fajokkal szembeni védekezés jogi szabályozása

Állami védekezés: a költségek AM általi megfizetése

(Tvt. 77/A. § (5) bek., AM ut. 106. §)

- 1.) az érintett NPI bevonásával beavatkozási terv készítése (mely tartalmazza az esetleges kötelezetti mentesülés indokait) és annak megküldése jóváhagyásra a Környezetügyért felelős államtitkárnak (szakmai vizsgálat: Természetmegőrzési Főosztály /TMF/) →
- 2.) beavatkozási terv és az inváziós hatóság határozatában írt kezelés (+ helyreállítás) elvégzésének ellenőrzése együtt az NPI-vel, majd ennek, illetve a védekezést elrendelő határozatnak, a számláknak és a számlaösszesítőnek megküldése a NÉBIH, mint Lebonyolító részére →
- 3.) a Lebonyolító teljesítésigazolást állít ki és a hatósági által küldött összes dokumentummal együtt megküldi a Környezetügyért felelős államtitkárnak →
- 4.) A megküldött iratokat a TMF és az Országos Főállatorvosi Hivatali Osztály /OFHO/ szakmailag és pénzügyileg ellenőrzi. Az indokolt költségekkel kapcsolatban az OFHO kezdeményezi a Költségvetési Főosztálynál /KF/ a kifizetés engedélyezését →
- 5.) A KF ellenőrzését követően az AM az indokolt költségeket kifizeti a Lebonyolító részére.

Köszönöm a figyelmet!